Міжвоєнні роки й оборона Сінгапуру

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Війна і заколот

Перша світова війна принесла Сінгапуру процвітання завдяки попиту на олово й каучук, тоді як самі бойові дії точилися далеко від колонії. Найсерйознішою місцевою подією став заколот частини 5-го легкого піхотного полку Індійської армії, який спалахнув 15 лютого 1915 року. Заколотники вбили 36 військових і цивільних, перш ніж повстання придушили за допомогою десантних загонів із французьких, російських і японських військових кораблів. Після військових трибуналів 47 заколотників публічно стратили біля в'язниці Аутрам.[1]

Цей епізод виявив вразливість колонії. 1915 року Британія покладалася на японські військові кораблі, тоді союзні за англо-японським союзом 1902 року, щоб відновити порядок у своєму найважливішому порту Південно-Східної Азії. Після війни цей союз припинився. Договір чотирьох держав, укладений на

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Вашингтонській конференції, у грудні 1921 року фактично його скасував, а формально союз припинив дію 17 серпня 1923 року.[2] Японія, яка була союзницею, тепер постала найімовірнішим морським супротивником на Тихому океані.

Вибір Сінгапуру

Британською відповіддю стала так звана сінгапурська стратегія. Британія не могла дозволити собі постійно тримати лінійний флот в Азії. Натомість вона планувала збудувати в Сінгапурі укріплену базу, до якої в разі надзвичайної ситуації вирушав би основний флот з європейських вод. Місце для бази обрали 1919 року — Сінгапур. Вашингтонський морський договір 1922 року встановив співвідношення 5:5:3 для великих кораблів Британії, США та Японії і заборонив нові укріплення на островах Тихого океану. На Сінгапур ця заборона не поширювалася.[3]

Стратегія відтворювала логіку вугільної станції у більшому масштабі. Лінійному флоту в азійських водах був потрібен док, достатньо великий для ремонту найбільших кораблів, запаси мазуту, боєприпаси та майстерні. Гонконг був надто близько до Японії й надто малим. Сінгапур пропонував глибоку воду, центральне розташування між Індійським і Тихим океанами та стабільну колоніальну адміністрацію. Його цінність для флоту випливала з тієї самої географії, що робила його цінним для купців.

Будівництво бази в Сембаванзі

План військово-морської бази оголосили 1923 року. Будівництво просувалося повільно, його затримували суперечки про вартість і зміни уряду в Лондоні. У травні 1923 року Стрейтс-Сетлментс

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

надали 2845 акрів землі в Сембаванзі вартістю близько 150 000 фунтів стерлінгів. Долучилися й інші частини імперії: Гонконг дав 250 000 фунтів, а Федеровані малайські штати в середині 1926 року — 2 млн фунтів. У квітні 1927 року Нова Зеландія зобов'язалася надати 1 млн фунтів із виплатою впродовж восьми років. 1928 року контракт на основні роботи отримала Sir John Jackson Ltd за 3,7 млн фунтів. На будівництві працювали близько 5000 робітників і 100 британських фахівців, які використали 1,6 млн тонн граніту з Джохора.[4]

Центральну споруду бази, сухий док короля Георга VI, урочисто відкрив губернатор сер Шентон Томас (Sir Shenton Thomas) 14 лютого 1938 року в присутності 42 суден, зокрема трьох крейсерів ВМС США.[5] Завдовжки понад 300 метрів, він був тоді найбільшим сухим доком у світі. Базу стали називати «Гібралтаром Сходу» — цей вислів приписують Черчиллю. Щодо загальної вартості джерела розходяться. Одне називає 60 млн фунтів стерлінгів, а загальна історія Сінгапуру — 500 млн доларів на момент завершення 1939 року.[6] Ці цифри не можна порівнювати безпосередньо, бо вони наведені в різних валютах і, ймовірно, по-різному визначають, що саме охоплювала база.

Економіка оборони

База стала найбільшим проєктом громадських робіт в історії колонії. Під час депресії початку 1930-х років, коли ціни на каучук і олово обвалилися, вона принесла до Сінгапуру будівельні контракти, робочі місця та імперські видатки. Водночас вона тісніше прив'язала економіку колонії до британських військових видатків. Ця залежність стала економічною проблемою, коли Британія згодом вирішила вивести свої війська, як показує розділ III частини C.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Тоді ж настала доба авіації. Аеропорт Калланг, перший спеціально збудований цивільний міжнародний аеропорт у Сінгапурі, відкрив сер Шентон Томас 12 червня 1937 року.[7] Авіація додала новий вимір зв'язності Сінгапуру, який згодом значно розвине Чангі.

Ворота зачиняються: обмеження імміграції

Депресія змінила й міграційну політику. Через зростання безробіття колоніальний уряд обмежив в'їзд некваліфікованих робітників-чоловіків. Щодо дати першого обмеження джерела розходяться. Національна бібліотека датує Ордонанс про обмеження імміграції (Immigration Restriction Ordinance) 1928 роком, тоді як інші праці відносять його фактичне застосування до 1930 року.[8] Ордонанс скоротив кількість китайських іммігрантів з 242 000 у 1930 році до 28 000 у 1933 році. Після нього з'явився Ордонанс про іноземців 1933 року (Aliens Ordinance), який запровадив квоти та збори за висадку для іноземців.[9]

Кінець необмеженої міграції означав для Сінгапуру кінець першої глобалізації. Шість десятиліть порт був відкритий для суден, капіталу, інформації та людей. Депресія зачинила ворота для людей і для значної частини торгівлі, а війна, що наближалася, зачинила їх для всього іншого.

Провал стратегії

Сінгапурська стратегія залежала від того, чи вчасно прибуде основний флот. Спершу планувальники розраховували, що до приходу допомоги мине 42 дні. Зі зростанням напруги в Європі цей строк подовжили до 70 днів 1938 року, до 90 днів у червні 1939 року і до 180 днів у вересні 1939 року.[10] Британія воювала в Європі,

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

і флот, для прийому якого збудували базу, так і не прийшов. До Сінгапуру дісталося лише невелике з'єднання на чолі з лінкором *Prince of Wales* і лінійним крейсером *Repulse*, але 10 грудня 1941 року японська авіація потопила обидва кораблі.[11]

Японські війська вторглися в Малаю 8 грудня 1941 року, 8 лютого 1942 року переправилися через Джохорську протоку, а 15 лютого прийняли капітуляцію генерала Персівала. Близько 80 000 британських, індійських, австралійських і місцевих військових потрапили в полон у Сінгапурі, не рахуючи взятих у полон у Малаї. Черчилль назвав це «найгіршою катастрофою і наймасштабнішою капітуляцією в британській історії».[12] Розділ I частини C розглядає окупацію та її наслідки для грошей і довіри.

Поширена помилка

Часто кажуть, що Сінгапур упав, бо його великі берегові гармати були спрямовані в море і їх не можна було розвернути в бік суходолу. Насправді більшість важких гармат могла повертатися на північ і вела вогонь по японцях, хоча їх постачали переважно бронебійними снарядами, призначеними для стрільби по кораблях.[13] Глибша причина поразки полягала в самій стратегії. Вона виходила з того, що флот можна буде надіслати з Європи, тоді як Британія мала воювати на кількох фронтах.

Примітки

1. Wikipedia, "1915 Singapore Mutiny" (дата звернення: листопад 2026 р.): заколот частини 5th Light Infantry почався 15 лютого 1915 р.; "The mutineers killed 36 soldiers and civilians before the mutiny was

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

suppressed by Allied forces"; десантні загони з французького крейсера *Montcalm*, російського *Orel* і японських крейсерів *Otowa* і *Tsushima* з 17 лютого; Wikipedia, "1915 Singapore Mutiny" (дата звернення: листопад 2026 р.): понад 205 сипаїв постали перед військовим трибуналом, 47 публічно розстріляли біля Outram Prison; 64 засуджено до довічного заслання і 73 — до позбавлення волі на строк від семи до 20 років. ↩

2. Wikipedia, "Anglo-Japanese Alliance" (дата звернення: листопад 2026 р.): підписаний 30 січня 1902 р.; Договір чотирьох держав, підписаний на Вашингтонській конференції, у грудні 1921 р. зробив союз недійсним; він "would not officially terminate until all parties ratified the treaty on 17 August 1923". ↩

3. Wikipedia, "Singapore strategy" (дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур було "chosen in 1919 as the location of this base"; Вашингтонський морський договір 1922 р. встановив співвідношення 5:5:3 для британського, американського та японського флотів і заборонив укріплювати острови Тихого океану, за винятком Сінгапуру. ↩

4. Wee Beng Geok, "The Story of Two Shipyards: Keppel & Sembawang", *BiblioAsia*, т. 15, вип. 2, липень–вересень 2019 р.: Naval Base Scheme оголошено 1923 р.; 2845 акрів надано в травні 1923 р., вартістю близько 150 000 фунтів стерлінгів, або 1,25 млн стрейтс-доларів; Гонконг пожертвував 250 000 фунтів; Федеровані малайські штати дали 2 млн фунтів у середині 1926 р.; Нова Зеландія в квітні 1927 р. зобов'язалася надати 1 млн фунтів "to be disbursed over eight years"; Wee Beng Geok, "The Story of Two Shipyards: Keppel & Sembawang", *BiblioAsia*, т. 15, вип. 2, липень–вересень 2019 р.: контракт укладено 1928 р. з Sir John Jackson Ltd на 3,7 млн фунтів; близько 5000 робітників і 100 британських фахівців; 1,6 млн тонн граніту привезено з Джохора;

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

плавучий док вантажопідйомністю 50 000 тонн введено в експлуатацію 1928 р. ↩

5. Wikipedia, “Singapore strategy” (дата звернення: листопад 2026 р.): сухий док King George VI урочисто відкрив губернатор Sir Shenton Thomas 14 лютого 1938 р.; були присутні 42 судна, зокрема три крейсери ВМС США. ↩

6. Wikipedia, “HMNB Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): King George VI Graving Dock завдовжки понад 300 м був “the largest dry dock in the world at the time”; база займала 21 квадратну милю і була завершена 1938 р. вартістю “£60 million”; Winston Churchill назвав її “Gibraltar of the East”; Wikipedia, “History of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): військово-морська база була “Completed in 1939 at a staggering cost of $500 million”; пор. Wikipedia, “HMNB Singapore”: завершена 1938 р. вартістю 60 млн фунтів стерлінгів. ↩

7. Wikipedia, “Kallang Airport” (дата звернення: листопад 2026 р.): відкритий 12 червня 1937 р., коли губернатор Sir Shenton Thomas “officially declared that Kallang Airport was now open to the public”; “the first purpose-built civil international airport to be established in Singapore”. ↩

8. National Library Board, Infopedia: Immigration Restriction Ordinance запроваджено 1928 р., зокрема з метою покращити статеве співвідношення населення Сінгапуру. ↩

9. Library of Congress Country Studies, *Singapore*, “Between the World Wars” (дата звернення: листопад 2026 р.): “Chinese immigration was drastically cut by the Immigration Restriction Ordinance of 1930”, запровадженим для боротьби з безробіттям, спричиненим Великою депресією; він “dropped the number of Chinese immigrants from 242,000 in 1930 to 28,000 in 1933”; “the Aliens Ordinance of 1933, which set quotas and charged landing fees for aliens”. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

10. Wikipedia, “Singapore strategy” (дата звернення: листопад 2026 р.): “The first estimate was 42 days”; 1938 р. збільшено до 70 днів і ще 14 на постачання; “further increased in June 1939 to 90 days plus 15 for provisioning and in September 1939, to 180 days”. ↩
11. Wikipedia, “Singapore strategy” (дата звернення: листопад 2026 р.): стратегія привела до відправлення Force Z; *Prince of Wales* і *Repulse* потопила японська авіація 10 грудня 1941 р. ↩
12. Wikipedia, “Fall of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): японська 25-та армія вторглася в Малаю 8 грудня 1941 р.; перша хвиля переправилася через Джохорську протоку 8 лютого 1942 р.; Percival капітулював пополудні 15 лютого; “About 80,000 British, Indian, Australian and local troops became prisoners of war”; Wikipedia, “Singapore strategy” (дата звернення: листопад 2026 р.): Churchill назвав падіння Сінгапуру “the worst disaster and largest capitulation in British history”; загалом утрачено майже 139 000 військових, з них близько 130 000 потрапили в полон за всю кампанію. ↩
13. Wikipedia, “Fall of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): “most of Singapore’s BL 15-inch Mk I naval guns could be traversed north and were used to engage the Japanese”; гармати постачали переважно бронебійними снарядами, призначеними для стрільби по кораблях. ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.